

V ljudski šoli podučuje se v raznih predmetih, kakor: v čitanji, slovnici, pravopisji, spisji, v drugem deželnem jeziku (v naših trijeih okrajih podučuje se pa v vseh šolah tudi v nemščini), lepopisji, v številjenji, risanji, geometričnem oblikoslovji, v prirodoznanstvu, zemljepisji, zgodovini, telovadbi, petji (od trirazrednice naprej celó po notah), dekleta pa še v ženskih ročnih delih in gospodinjstvu. V vseh teh predmetih moral bi tedaj ljudski učitelj, ozir. učiteljica, popolnoma zadostovati, kar pa ne gre brez velikega truda, vestnega pripravljanja za vsaki šolski dan, celó na posamezne šolske ure sè svinčnikom in papirjem v roki. Kajti le na tak način mu bo mogoče vspehe ravno minulega šolskega leta z vspehi prejšnjih šolskih let primerjati, svoje delovanje kontrolirati in zboljševati in tako dospeti do visoke stopnje modrega gojitelja in spretnega, praktičnega učitelja. — A tudi s tem še ni vse storjeno. Tudi sitna korektura (berstenje) pisank, risank in nalog se ne sme odlagati. „Tednica“, „razrednica“, „zapisnik“, „šolska naznanila“, izkazi zamud, predpisi na tablo itd. tudi dajo ne malo opraviti. In če je učitelj tudi voditelj šole, potem je dela zvanaš šolskih ur še veliko več; odgovoren je namreč za red v šoli, za uradna pisma, kroniko, knjižnico šolarsko, vert itd. — Da, delavnemu, za svoj poklic res vnetemu šolniku je dan večkrat prekratek, če ga tudi v jutru in zvečer pridno natezuje.

Dalej je treba učitelju dandanes mnogo čitati, če se hoče na višku časa obdržati in v njegovem duhu — to pa v dobrem pomenu izraza — napredovati, — udeleževati se mu bo učiteljskih zborovanj, sej kmetijske družbe, razstav itd. in pa s peresom podpirati zlasti strokovnjaške časnike. Res obilo dela, obširni delokrog! Kje more tedaj vestnemu ljudskemu učitelju preostajati časa še za postransko službovanje? — Še orgljanje mu je večkrat na poti, če tudi so dnevi, po katerih je na koru več opraviti, počitni dnevi, nedelje in prazniki. — Z ozirom na rečeno bilo bi za ljudskega učitelja najprimernejše geslo: „Za mladino vse“. Osvojimo si to in ostanimo mu do smerti zvesti. V to pomozi Bog!

Dr. France Prešern.

Vesél, da so kranjski Slovenci dobili si domače glasilo, priobči Dr. Pr. v „Illyr. Bl.“ 1832. Nr. 2. le (Scherzromanze S. 6): Romanca z' ženskimi asonancami (Klél učéne filosofije — Pust na pepelníčno jutro . . v. Poez. 41 — 42. Učénic.); a v Krajnski Čbelici l. 1832 vzroji v III. tečaju Dr. Prešérn z naslednjími umotvori: a) Romanca od Turjaške Rozamunde (Hrast stoji v Turjaškím dvori, — Verh vzdígnje svoj v oblake); b) Soldaška (Pet óévljov mérim, pavcov pet); c) Perva ljubezen (v. Poez. 104 — 105), tu še brez naslova, le z geslom: „Qui

nullam tibi dicebas jam posse nocere, — Haesisti: cecidit spiritus ille tuus^a. Propertius. (Že miru serčnemu nevarne léta, — Mladosti léta so slovo jemale); d) Astrologam. Po Anakreontovi meri. (Vsi pojte rakam žvižgat, — Lažnjivi pratikarji); e) Seršeni 1 — 15 s Postscriptum (Naj misli . . . Feriunt — summos fulmina montes. Hor.); f) Soneti in sicer α) Čerkarska pravda (Al prav se piše kawa ali kaffa); β) Ptujo-Besedarjem (Ne bod' mo šalobarde! Moskvičanov); γ) Strah (En dan oči so vid'le zmoti vdane . . . v. Poez. 180. Dve sestri vidile so . . .); δ) Smert (Dolgóst živlénja našiga je kratka v. Poez. 167. Meménto móri). —

L. 1833 prinese „Illyr. Bl.“ Nr. 6 — 8 sostavek pod naslovom: Krain's Vorzeit und Gegenwart. Krainische Literatur. Krajnska Čbelica. Na svitlobo dal M. Kastelic. 1 — 3 bukvice. V Ljubljani, 1830 — 1832. V njem razkazuje brez podpisa M. Čop českega pisatelja Fr. L. Čelakovskega sodbo o Čbelici in njenih pesnikih, posebej o Prešernu, pa o Metelčici (po sonetu: Čerkarska pravda), ponemčeno iz Čas. Česk. Museum. 1832. str. 443 — 454, ter jo spremlja s svojo lastno sodbo. — Na to se vname po odgovoru v Nr. 10 z znamenjem —. — glasoviti „Slowenischer ABC-Krieg“, kateri se nahaja v „Ausserordentliche Beilage zum „Illyr. Bl.“ Nr. 13, 14, 15, 17“ s podpisom Y. Njemu nasledva Nr. 22 „Erwiederung“ z zvezdico *, in Nr. 23 Y. „Slow. ABC-Krieg Nr. 2“. — Vmes med tem abecednim vojskovanjem priobči Dr. Prešern v „Illyr. Bl.“ dva soneta „Sängers Klage“ po nemški z geslom: Et Getico scripsi sermone libellum. Ovid. in sicer Nr. 24 (Obschon die Lieder aus dem Vaterlande — Verbannt den Liebling römischer Kämönen) in Nr. 25 (Wohl ihm, wem fremd geblieben das Erkennen, — Die gift'ge Frucht gereift am Baum der Sünde!). — Nr. 26 „Illyr. Bl.“ ima: **Romeo und Julie**. Ein Sonettenkranz. 1. Verona (Steh', Wandrer still! du wandelst in den Mauern, — Wo liebend sich zwei edle Herzen fanden); 2. Julia's Wohnung (Seht ihr das Haus mit alterndem Gemäuer); 3. Julia's Sarg (Ist's euch vergönnt, mit gläub'gem Sinn zu schauen), sicer brez vsakterega znaka ali podpisa; vendar — ali ni to Prešernov prvi sonetni venec? — V Nr. 27. se v samem listu čita K. t. j. Kopitarjev: Ein Wort über den Laibacher ABC-Streit, aus einem Briefe aus Wien an Hrn. M***. t. j. Metelko. V tem pismu Kopitar poprijema razun Čopa in Čelakovskega tudi Prešerna (na pr. sein Liebling, der vielgewandte Doctor Dichter P. — des „lieben Preschern“ Gourmand-Sonett (od kaše) . . . die ästhetischen Genies Č. und Dr. P. . . Und seinem würdigen Liebling Dr. Preschern: Mazi Ti Bog Dohtar Prešérin! i. t. d.). — List Nr. 28. kaže nemško pesem: Von der schönen Vida. Frei nach dem von Dr. Preschern bearbeiteten slavischen Volksliede. (Vida stand am Strand des Meeres). Podpis: Dr. C. A. U. (Ule-pitsch). V „Ausserord. Beilage zum „Illyr. Bl.“ Nr. 28.“ pa je pervikrat

dal na svetlo Dr. Prešérn svoje Gazele 1 — 7. (Pésem moja je posóda tvojiga iména, — Mojiga sercá gospóda, tvojiga iména) z geslom (Krain. Volks-spruch): Ljubezen je bila, — Ljubezen še bó, — Ko tebe in mene — Na sveti ne bo. — V prejšnjim enaki prikladi „Ausserord. Beil. zum „Illyr. Bl.“ Nr. 30.“ odgovori Kopitarju Čop (Y. für Hrn. K. mit dem Beisatze: ironice) naposled v sestavku: „Slow. ABC-Krieg Nr. 3“ — prepustivši Prešérnu, da za nektere zabavljice nad Kopitarjem znosi se sam, kar le-tá tudi res storí. Poslednjemu Čopovemu spisu sò pridejani namreč (I. — V.): Literärische Scherze in August Wilhelm v. Schlegel's Manier. Vom „Doctor-Dichter P.“ — I. Error typi. II. Apél in čévljar. (Po Plinjovi pravljici: Apél podóbo na ogléd postavi . . . Le čevlje sódi naj kopitar . . v. Poez. str. 160: Le čevlje sódi naj Kopitar). III. Relata refero (Wie 's kommt, dass so viel Koth der ausgespieen). IV. Hoc scio pro certo, quoties cum stercore certo (In Meeres Tiefen, auf der Erde Fluren). V. (Du staunst, mein Freund! . .). Vid. Jezičnik IX. — XI. str. 38 — 48. —

Prav tega leta — 1833 — prirojijo v IV. tečaju Krajnske Čbelice ti-le spevi Dr. Prešérnovi na dan: a) Glosa z geslom: Slép je, kdor se z petjam vkvarja i. t. d. (Zgodbe večnih pevcov berí: — Bil berač je pevc Pelida). b) Soneti (I. — VI.) in sicer: α) O Verba! srečna, draga vás domača; β) Popótnik pride v Afrike pušavo; γ) Hrast, ki na tla vihár ga zimski trešne; δ) Komur je sreče dota bla klofuta; ε) Življenje ječa, čas v' nji rábelj hudi; ζ) Čez tebe več ne bo, sovražna sreča! c) Romanca od dohtarja (Dohtar, ti jezični dohtar!). d) Romanca od učenca (Klél učenc filosofje . . vid. „Illyr. Bl.“ 1832 Nr. 2.). e) Strunam (Strune! milo se glasíte, — Milo, pesem! ti žaluj). f) Gazele 1 — 7. (Pesem moja je posoda tvojiga imena i. t. d.) kakor „Illyr. Bl.“ Nr. 28. v prikladi, toda brez gesla, a tam in tu s celim imenom Dr. Prešérn.

Vpeljava kmetijskega poduka v ljudske šole Postojnskega šolskega okraja.

(Konec.)

D. Zadnji nazor, kojega sem iz elaboratov posnel, ki trdi, da se kmetijski poduk, dasiravno neogiblivo potreben, v šole tukajšnega okraja zavoljo pomankanja učnih sredstev, in pa radi premale izobražbe učiteljev samih v tem predmetu, sedaj še ne more vpeljati, je deloma pretirana, a še bolj pa smešna misel. Zdi se mi, da iščejo strašila tam, kjer ga ni. Saj smo vendar z malo izjemo skoraj vsi sinovi kmetskih starišev, službujemo tudi med kmetovalci, kateri nam kruha pridelujejo, toraj bi nas moralo tako-le malo sram biti, če trdimo, da nam je opravilo, katero